

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

בפני כבוד השופט אברהם רובין

בעניין שבין:

שי מכלוף ת.ז. 30001633 ואח'	העותרים בעת"מ 17-05-65609
אסתר פוגלר ת.ז. 308454883	העותרת בעת"מ 17-06-5911
גד גור ת.ז. 040606584	העותר בעת"מ 17-06-6460
אור ברזילי ת.ז. 2003511351 ואח'	העותרים בעת"מ 17-06-13269
תאמר עאסי ת.ז. 034348466	העותר בעת"מ 17-06-20665
עזיז מנסור ת.ז. 305321424	העותר בעת"מ 17-06-22329
אדרי סאלי ת.ז. 33244955 ואח'	העותרים בעת"מ 17-06-23496
גליק שלמה ת.ז. 033963943	העותר בעת"מ 17-06-39556
נטלי אילוז ת.ז. 302698451	העותרת בעת"מ 17-06-46397
משה פומס ת.ז. 053403416	העותר בעת"מ 17-06-25896
מירי חמי ת.ז. 057845232 ואח'	העותרות בעת"מ 17-07-24847

נגד

1. לשכת עורכי הדין בישראל	המשיבות
2. הוועדה הבוחנת של לשכת עורכי הדין בישראל	

וכן בעניין שבין:

ספיר וולפשטיין ת.ז. 036785525	העותרת בעת"מ 17-06-28952
-------------------------------	--------------------------

נגד

1. לשכת עורכי הדין בישראל	המשיבות
2. הוועדה הבוחנת ליד לשכת עורכי הדין ואח'	

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

פסק דין

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
1. פללי
- ביום 27/4/17 התקיימה בחינת ההסמכה בכתב לעריכת דין. את הבחינה עברו בהצלחה 44.38% מכלל הנבחנים, ו- 81% מבוגרי האוניברסיטאות. ביום 30/4/17 פרסמה הוועדה הבוחנת, אשר פועלת מכוח סעיף 40(ב) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961, את רשימת התשובות הנכונות לשאלות שנשאלו בבחינה בצירוף האסמכתאות להן (ראו - נספח ב' לעת"מ 17-06-23496 אדרי). לאחר מכן, הוגשו לוועדה הבוחנת לא פחות מ- 3,901 השגות, הנוגעות ללא פחות מאשר 76 מתוך 100 השאלות שנכללו בבחינה. ביום 28/5/17 החליטה הוועדה הבוחנת לדחות את כל ההשגות שהוגשו, והחלטה פורסמה באתר האינטרנט של לשכת עורכי הדין (ראו - נספח א' לעת"מ 17-06-23496 אדרי). אחר הדברים האלה הוגשו תריסר עתירות מינהליות נגד הבחינה. הדיון באחת עשרה מן העתירות אוחד והתקיים ביום 18/7/17, ואילו עתירה אחת (עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין), נדונה בנפרד מיתר העתירות בשל העובדה שנכון למועד הגשתה נכללו בה טענות מעט שונות מאלו שנטענו ביתר העתירות. ואולם, בדיון שהתקיים בעתירה זו ביום 23/7/17, הסכימה העותרת להצעת בית המשפט לוותר על הטענות הנוספות. על כן פסק דיני זה יתייחס לכל תריסר העתירות כמקשה אחת.
2. להלן נפרט את השאלות עליהן משיגים העותרים השונים בכל אחת מהעתירות. יצוין, כי מאחר שלנבחנים חולקו שתי גרסאות של שאלוני בחינה תצוין כל שאלה בשני מספרים - המספר השמאלי מתייחס לגרסה א' של השאלון והימני לגרסה ב'. נוסח המרכז את כל השאלות כנגדן הוגשו עתירות, כשהן ממוספרות לפי גרסה א' של שאלון הבחינה, הוגש כנספח א' לתשובת המשיבות בעתירות המאוחדות.
- העותרים בעת"מ 17-05-65609 הם שני נבחנים אשר משיגים על שתי שאלות - 30/31 ו- 66/75. העותרת בעת"מ 17-06-5911 היא נבחנת אחת אשר משיגה על ארבע שאלות - 30/31, 77/64, 66/75 ו- 89/92.
- העותר בעת"מ 17-06-6460 הוא נבחן אחד אשר משיג על שאלה אחת - 66/75.
- העותרים בעת"מ 17-06-13269 הם עשרים ושישה נבחנים אשר משיגים על שמונה שאלות - 9/12, 20/1, 28/33, 30/31, 66/75, 67/74, 89/92 ו- 92/89.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
20665-06-17, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

- 1 העותר בעת"מ 17-06-20665 הוא נבחן אחד אשר משיג על שלוש שאלות – 66/75,
2 83/98, 19/2, 30/31, 9/12, 89/92, 92/89, 20/1, 53/48, 12/9, 93/88, 77/64, ו- 58/43.
3 העותר בעת"מ 17-06-22329 הוא נבחן אחד המשיג על אחת עשרה שאלות – 19/2,
4 29/32, 30/31, 53, 48, 58/43, 66/75, 67/74, 83/98, 92/89, ו- 93/88.
5 העותרים בעת"מ 17-06-23496 הם שלושים וחמישה נבחנים אשר משיגים גם הם על אחת
6 עשרה שאלות – 20/1, 28/33, 29/32, 30/31, 61/80, 66/75, 67/74, 76/65, 77/64, 89/92, ו-
7 93/88.
8 העותר בעת"מ 17-06-39556 הוא נבחן אחד אשר משיג על לא פחות מארבע שאלות –
9 19/2, 20/1, 36/25, 41/60, 53/48, 55/46, 62/79, 64/77, 66/75, 67/74, 77/64, 83/98, 92/89,
10 ו- 98/83.
11 העותרת בעת"מ 17-06-46397 היא נבחנת אחת אשר משיגה על שאלה אחת – 9/12.
12 העותר בעת"מ 17-06-25896 הוא נבחן אחד המשיג על אחת עשרה שאלות – 20/1, 5/16,
13 30/31, 30/31, 47/54, 55/46, 65/76, 73/68, 93/88, 90/91, ו- 89/92.
14 העותרות בעת"מ 17-07-24847 הן שתי נבחנות אשר לשכת עורכי הדין אישרה להן להיבחן
15 בכיתה המיועדת לנבחנים עם מוגבלויות. בעתירתן הן עותרות נגד התנאים ששררו בכיתה
16 בעת הבחינה, וכן הן משיגות על תשע שאלות – 9/12, 5/16, 30/31, 53/48, 80/61, 77/64,
17 66/75, 93/88, ו- 83/98.
18 העותרת בעת"מ 17-06-28952 היא נבחנת אחת המשיגה על שבע שאלות – 66/75,
19 83/98, 5/16, 9/12, 67/74, ו- 93/88.
20 הנה כי כן, בסיכום כולל משיגים העותרים על שלושים ואחת שאלות מתוך מאה השאלות
21 שנכללו במבחן.
22
23 3. להלן נסקור את התשתית המשפטית הנוגעת לענייננו ואת הפסיקה בנוגע להיקף התערבותו
24 של בית המשפט בהחלטות הועדה הבוחנת. לאחר מכן נדון בשאלות לגביהן נטענה חוסר
25 סמכות, ובהמשך לכך נדון בחלק מן השאלות לגביהן נטענה טענת חוסר סבירות. לבסוף, נדון
26 בטענות נוספות שהועלו בעתירות.
27
28 4. **התשתית המשפטית**
29 ההוראות הנוגעות לבחינות לשכת עורכי הדין מנויות בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961
30 (להלן – "החוק"), ובתקנות לשכת עורכי הדין (סדרי בחינות בדיני מדינת ישראל, באתיקה
31 מקצועית החלה על עורכי דין זרים ובמקצועות מעשיים), התשכ"ג-1962 (להלן – "התקנות").

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
 20665-06-17, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
 17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
 הדין בישראל ואח'
 עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

- 1 החוק והתקנות תוקנו לאחרונה (ראו – חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 38), התשע"ו-2016,
 2 פורסם בס"ח 2542 תשע"ו מיום 31/3/16, וכן - ק"ת 7829 תשע"ז מיום 26.6.17. כמו כן ראו
 3 – בג"ץ 9053/15 רות מכנס נ' שרת המשפטים – פורסם בנבו (19.4.16)). במסגרת התיקונים
 4 הוכנסו שינויים בכל הנוגע להרכב הוועדה הבוחנת ודרכי מינויה, וכן נקבע כי מתכונת הבחינה
 5 תשתנה, כך שהיא תכלול מעתה גם שאלות מתחום המשפט המהותי. ואולם, תיקונים אלו
 6 אינם רלוונטיים לענייננו מאחר שהבחינה נושא דיוננו התקיימה לפי המתכונת הישנה, כפי
 7 שלשכת עורכי הדין הודיעה מראש לנבחנים (ראו- סעיף 17 לכתב התשובה המאוחד). לפיכך,
 8 התייחסותנו להלן להוראות החוק והתקנות היא לנוסחם של אלו לפני התיקונים.
 9
- 10 5. סעיף 38 לחוק לשכת עורכי הדין, בנוסחו הרלוונטי לעתירות שלפניי, קובע כי בתום תקופת
 11 ההתמחות על מועמד לחברות בלשכת עורכי הדין להיבחן בבחינות הלשכה במקצועות
 12 המעשיים. לצורך עריכת הבחינה הוקמה, מכוח סעיף 40 לחוק, וועדה בוחנת. בראשית הייתה
 13 מורכבת הוועדה משלושה חברים בלבד - יו"ר הוועדה שהוא שופט, ושני חברים שהם עו"ד
 14 מהשירות הציבורי ועו"ד פרטי. במהלך השנים, וכפי שנקבע גם בתיקון מס' 38 לחוק, הורחב
 15 הרכב הוועדה, כך שעל הכנת הבחינה נושא דיוננו הייתה אחראית וועדה בוחנת בת תשעה
 16 חברים – יו"ר הוועדה (כב' נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה (כתוארו אז), השופט י' אלרון),
 17 שני שופטים נוספים, שני עורכי דין מהשירות הציבורי, שני עורכי דין פרטיים ושני חברי סגל
 18 אקדמי של מוסדות להשכלה גבוהה.
 19 אשר לנושאי הבחינה, אלו מנויים בתקנה 18 לתקנות, אשר זו לשונה:

"הנבחן ייבחן באחדים מנושאים אלה:

- 22 (1) חוקי יסוד;
 23 (2) סמכויות בתי המשפט, לרבות בתי דין דתיים ובתי הדין
 24 לעבודה;
 25 (3) סדרי הדין הפלילי לרבות סמכויות חקירה ואכיפה וסדרי
 26 הדין האזרחי לרבות בורריות;
 27 (4) דיני ראיות, תוך שימת דגש על ההיבט המעשי;
 28 (5) הליכי הוצאה לפועל, פשיטת רגל וכינוס נכסים;
 29 (6) סדרי רישום של מקרקעין ושל זכויות במקרקעין
 30 ועקרונות המיסוי הקשור בכך;

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
 17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
 17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
 הדין בישראל ואח'
 עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

- 1 רישום בתאגידים, מסמכי תאגידים, הליכי פירוק,
 2 רישום שעבודים וביטולם;
 3 (8) ניסוח חוזים ומסמכים משפטיים;
 4 (9) שינויים וחידושים בחקיקה ובפסיקה בתחומים
 5 המופיעים בתקנה זו;
 6 (10) אתיקה מקצועית, חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961,
 7 והכללים שהותקנו לפיו;
 8 (11) ידיעה כללית בכללי פרשנות."

רשימת הנושאים היא רשימה סגורה.

6. היקף התערבותו של בית המשפט בהחלטות הוועדה הבוחנת

להלן נסקור את השתלשלות הפסיקה בנוגע להיקף הביקורת השיפוטית על החלטות הוועדה
 הבוחנת. מפאת הרצון שלא להרחיב יתר על המידה נתייחס אך לחלק מפסקי הדין שניתנו
 בנושא בחינות הלשכה, נושא אשר פוקד את בתי המשפט כבר שנים ארוכות לאחר כל מועד
 של בחינה, עד שנדמה כי ההתדיינות המשפטית הפכה לחלק בלתי נפרד מתהליך הבחינה.
 היקף הביקורת השיפוטית על החלטותיה של הוועדה הבוחנת מוגבל. עוד בפרשת **קורינאלדי**
 הבהיר בית המשפט העליון כי:

"בית משפט זה אינו יושב כוועדת ערעורים על הגוף שהוסמך על
 פי חוק לדון בבחינות מקצועיות, ואינו מוכן להחליט, במקומו של
 הגוף המוסמך, מה התשובות הנכונות ואם הנבחן הצליח בבחינה.
 כך בתחום הרפואה ובתחום מקצועות אחרים שבהם אין בידי בית
 המשפט ידע מקצועי. הכלל הוא שבית המשפט אינו נוטה
 להתערב בשיקול הדעת של מי שהוסמך לבחון את הכשירות
 המקצועית, אלא אם הוכח לו כי שיקול הדעת לוקה בפגם של
 שיקולים זרים או בפגם אחר מן הפגמים שיש בהם כדי לפסול
 שיקול דעת מינהלי..... זה הכלל גם בתחום המשפטים, ואין
 בכך כדי לשנות שבתחום זה מצוי בידי בית המשפט ידע מקצועי.
 כך במיוחד כאשר הסמכות לבחור את השאלות בבחינה, לקבוע
 מה התשובות הנכונות לשאלות אלה, ולהחליט מי עמד בבחינה,

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 הופקדה על ידי החוק בידי גוף בעל כשירות מקצועית גבוהה, כמו

2 הוועדה הבוחנת."

3 (בג"ץ 7505/98 קורינאלדי נ' לשכת עורכי הדין פ"ד נג (1) 153,166

4 (1999).

5
6 כפועל יוצא של דברים אלו נקבע בהמשך פסק הדין בפרשת קורינאלדי כי:

7
8 " ... בהיעדר יסוד לומר כי שיקול הדעת של הוועדה הבוחנת לוקה

9 בפגם משפטי, לא נקבל על עצמנו לבדוק, לגבי כל שאלה ושאלה

10 מן השאלות שהעותרים מציינים בעתירות, אם צדקה הוועדה

11 הבוחנת כאשר קבעה כי התשובות שנתנו על ידי העותרים

12 שגויות."

13 (שם, בעמ' 167).

14
15 בעניין אמיר חזר בית המשפט על הלכת קורינאלדי, אך הבהיר כי בית המשפט יפעיל ביקורת

16 שיפוטית במקרה שבו נפל בפעולת הוועדה פגם של חוסר סמכות אשר בה לידי ביטוי בכך שזו

17 כללה בבחינה שאלה החורגת מרשימת הנושאים שבתקנה 18 הנ"ל:

18
19 "אין חולקים כי הוועדה הבוחנת מוסמכת לכלול בשאלון הבחינה רק

20 שאלות הנופלות לגדרם של אחד או יותר מן הנושאים המנויים בתקנה

21 18. המחלוקת בין הצדדים התמקדה בשאלה אם שאלה מס' 65 נופלת

22 לגדרה של תקנת משנה (3), או - למצער ולחילופין - לגדרן של תקנות

23 משנה (1) או (4). השאלה היא אפוא שאלה של סמכות."

24 (בג"ץ 10455/02 אמיר נ' לשכת עורכי הדין פ"ד נו (2) 729, 734 (2003)).

25
26 בעניין ותד ריכך במעט בית המשפט את הלכת קורינלדי, בקובעו כי:

27
28 ".... אין להוציא מכלל אפשרות מקרים חריגים ונדירים שבהם

29 תהא התערבות גם בעניין נכונות השאלות, כדי למנוע עיוות דין

30 ולשם עשיית צדק...."

31 (בג"ץ 4904/04 ותד נ' לשכת עורכי הדין פ"ד נח (5) 473, 478.

32 (2004)).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1
2 עם זאת, לגופו של עניין בפרשת **ותד** לא מצא לנכון בית המשפט לפסול שאלות שנכללו
3 בבחינה.
4 בהמשך לאמור, ועל יסוד הלכות **קוריןאלדי ואמיר**, דחה בית המשפט בעניין **לוי** את כל טענות
5 העותרים בנוגע לשאלות שנטען כי היו "קשות מדי" או "מטעות מדי", זאת מבלי להיכנס
6 לדיון לגופה של כל שאלה ושאלה. ברם, מאידך, דן בית המשפט בפירוט בטענות חוסר
7 הסמכות שנטענו כנגד שאלות אחרות שנכללו בבחינה (ראו – בג"ץ 6250/05 **איציק לוי** נ'
8 **לשכת עורכי הדין** – פורסם בנבו (20.10.05)). בקשר עם טענת חוסר הסמכות אף קבע בית
9 המשפט, על יסוד הלכת **אמיר**, כי:

10
11 **"...לאור היקפו של הנרחב בין כה של חומר הבחינה, יש לפרש**
12 **תקנה זו (הכוונה לתקנה 18 – א.ר.), באופן דווקני ומצמצם."**
13 **עניין לוי בפסקה ה' לפסק דינו של כב' השופט רובינשטיין).**

14
15 בעניין **לב רן** חזר והדגיש בית המשפט כי אין זה כלל בל יעבור שבית המשפט לא יתערב
16 בשיקול דעתה של הוועדה הבוחנת, וקבע כי מלבד התערבות במקרים של חוסר סמכות יתערב
17 בית המשפט גם במקרים:

18
19 **".... בהם לוקה שיקול דעתה של הוועדה בשיקול זר, או בפגמים**
20 **אחרים היורדים לשורש שיקול הדעת המינהלי.... וכך אף**
21 **במקרים חריגים של עיוות דין ואי צדק...."**
22 **עע"מ 1811/12 לשכת עורכי הדין נ' חן לב רן – פורסם בנבו**
23 **((29.4.14)).**

24
25 עם זאת, הבהיר בית המשפט כי הוא מסתייג מדיון מפורט לגוף השאלות שנכללו בבחינה:

26
27 **"היקף ההתערבות המצומצם אשר הותווה בפסיקה הוא אשר**
28 **צריך להנחות את בית המשפט, בכל הנוגע לבחינות מקצועיות**
29 **בכלל, ולבחינות לשכת עורכי הדין בפרט. אינני סבורה כי לעובדה**
30 **שלבית המשפט ידע מקצועי ובקיאיות בתחום המשפט, צריכה**
31 **להביא להעמקת חקר בשאלות הבחינה, כפי שנעשה בפרשת לוי**
32 **ובענייננו."**

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 (שם, בפסקה 6 לפסק הדין).

2
3 בעניין **עתאמלה** הלך בית המשפט צעד נוסף, בכך שפסל שאלה נגדה לא נטענה טענת חוסר
4 סמכות או טענת שיקולים זרים, אלא טענת חוסר סבירות קיצונית (ראו ע"מ 941/14 **עבד**
5 **אל רחמן עתאמלה** נ' **לשכת עורכי הדין** – פורסם בנבו (29.4.14)). בית המשפט נימק את
6 החלטתו בכך שהתשובה לשאלה הנדונה הייתה לא ברורה, ובכך שהשאלה עסקה במקרה
7 גבולי "**המצוי גם באיזוטריה מבחינה מעשית**" (שם, בפסקה 3 לפסק הדין). עם זאת, בית
8 המשפט הבהיר כי יש לראות את פסילת השאלה:
9

10 "**... כחריג למדיניות אי ההתערבות שאינו מעיד על הכלל, וגם**
11 **כאיתות למשיבות כי חשוב, כל עוד קיימת השיטה הנוכחית של**
12 **הבחינות, לשקוד על שאלות שהתשובה להן ברורה...**"
13 (שם, שם).

14
15 לאחרונה עסק בית המשפט העליון בשאלת היקף הביקורת השיפוטית על פעולות הוועדה
16 הבוחנת בפרשת **סובח**, ובמסגרת פסק הדין התחדד הפער המסוים שקיים בין הגישות
17 השונות שבפסיקה (ראו – ע"מ 989/15 **לשכת עורכי הדין** נ' **מוחמד סובח** – פורסם בנבו
18 (13/4.4.15)). מצד אחד, הדגיש כב' השופט מזוז בחוות דעתו, על יסוד הלכות **קורינאלדי**, **לב**
19 **רן ו-לוי** כי:

20
21 "**.... ההלכה היא, שלא רק שבית המשפט אינו יושב כערכאת**
22 **ערעור עליונה על החלטות הוועדה הבוחנת בעניין ניסוח השאלות**
23 **בבחינות ההסמכה וקביעת התשובות הנכונות להן, אלא שככלל**
24 **אין הוא אמור לבחון את השאלות לגופן כל עוד לא הונחה תשתית**
25 **מספקת לכך ששיקול דעת הוועדה הבוחנת לוקה בפגם**
26 **משפטי....זוהי ההלכה אותה שנה בית המשפט פעמים רבות....**
27 **הלכה זו, המתייחסת לביקורת שיפוטית של החלטות הוועדה**
28 **הבוחנת על ידי בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה**
29 **לצדק, יפה בוודאי גם באשר לביקורת על ידי בתי המשפט**
30 **לעניינים מינהליים....**"

31 (שם, בפסקאות 11-12 לפסק דינו של כב' השופט מזוז).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
 17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
 17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
 הדין בישראל ואח'
 עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

ומצד שני, כבי' המשנה לנשיאה, השופט רובינשטיין, וכבי' השופט שהם, הדגישו כי חרף היקף
 ההתערבות המצומצם של בית המשפט שיקול דעתה של הוועדה הבוחנת איננו בלתי מוגבל,
 וכבי' השופט שהם ציין, תוך הפנייה להלכת אמיר, כי:

**"במקרים מתאימים יבדקו השאלות לגופן, ואין לשלול פסילה
 של שאלה או שאלות מסוימות, בהתאם לאמות המידה שנקבעו
 לעניין זה בפסיקה (ראו, בהקשר זה, בג"ץ 10455/02 אמיר נ'
 לשכת עורכי הדין..."**

(שם, בפסקה 1 לפסק דינו של כבי' השופט שהם).

בהמשך לגוונים השונים בפסיקת בית המשפט העליון, גם בפסיקת בית המשפט לעניינים
 מינהליים ניתן להצביע על פסקי דין בהם התקיים דיון מקיף יחסית בשאלות לגופן (ראו –
 עת"מ 16-06-3394 ותד נ' לשכת עורכי הדין – פורסם בנבו (3.8.16); עת"מ (י-ם) 1182/07
 רחמיאן נ' לשכת עורכי הדין – פורסם בנבו (2.3.08)), ומאידך על פסקי דין שקיימו דיון קצר
 בשאלות שעמדו להכרעה, או בחלק מהשאלות שעל פניו נראה היה כי יתכן שהן מגלות קושי
 המצדיק את התערבותו של בית המשפט (ראו – עת"מ (י-ם) 611/06 לוטן נ' לשכת עורכי
 הדין – פורסם בנבו (11.9.06); עת"מ 15-06-1483 ברג נ' לשכת עורכי הדין – פורסם בנבו
 (14.6.15); עת"מ 11-06-6850 ראפת נ' לשכת עורכי הדין – פורסם בנבו (29.8.11); עת"מ
 15-12-17658 לבבי נ' לשכת עורכי הדין – פורסם בנבו (5.2.16)). כך או כך, בכל פסקי הדין
 חזר בית המשפט והדגיש, כי הוא איננו משמש כערכאת ערעור על החלטות הוועדה הבוחנת,
 וכי כפועל יוצא:

**"אפילו מקום בו בית המשפט סבור היה כי תשובה מסוימת
 שהוצגה לנבחן בשאלון נכונה יותר מן התשובה בה בחרה הוועדה
 הבוחנת, לא נמצא במקרים מסוימים מקום להתערבות של בית
 המשפט בשיקול דעתה הרחב של הוועדה"
 (עניין ראפת הנ"ל בפסקה 4 של פסק הדין).**

7. סדר הדין

כאמור לעיל, במקרה שלפניי "נשבר השיא" – הוגשו תריסר עתירות התוקפות לא פחות
 מאשר 31 מתוך מאה השאלות שנכללו בשאלון הבחינה. רק לגבי חלק קטן ביותר של השאלות

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 נטענה טענת חוסר סמכות, ולגבי היתר נעשה ניסיון, שלאמיתו של דבר נראה מעט מלאכותי,
2 לטעון לפגמים מינהליים כאלו ואחרים, אך זאת בלי להניח לטענות תשתית עובדתית
3 ומשפטית ראויה. וכך, בסוף הדרך, נדמה כי משאלתם העיקרית של כל העותרים - למעט
4 יוצא מן הכלל בדמות העותרות בעת"מ 17-07-24847 חמי, אשר העלו גם טענות לעניין
5 התנאים ששררו בכיתת הבחינה - אחת היא, שבית המשפט ישמש כערכאת ערעור על הועדה
6 הבוחנת. כאמור לעיל, בית המשפט לא ייטול על עצמו לשמש כערכאת ערעור על החלטות
7 הוועדה הבוחנת. על כן, בדומה לדרך בה הלך בית המשפט בעניין לבבי הנ"ל (מפי כב' השופט
8 דראל), אף אני לא אדון בפסק דיני אלא בשאלות שלגביהן נטענה טענת חוסר סמכות, וכן
9 במספר שאלות מוגבל: "שבהן הועלו טענות העוברות סף מסוים המצדיק את בחינתן על ידי
10 בית המשפט" (עניין לבבי בפסקה 15 לפסק הדין). ממילא יובן, כי שאלות שבהן לא אדון הן
11 שאלות שלגביהן מקובלות עלי תשובות המשיבות אף לאחר שהבאתי בחשבון את טענות
12 העותרים השונים, בכתב ובעל פה. כמו כן, ואף בעניין זה אאמץ בכל הכבוד את הגישה בה
13 נקט בית המשפט בעניין לבבי, נוכח ריבוי העתירות והטענות בכל אחת מהן לא אתייחס באופן
14 נפרד לכל אחת מהעתירות, ולא אתייחס לכל טענה וטענה, אלא במקום שבו הדבר נדרש.

דיון והכרעה

8. חוסר סמכות

19 בבחינה נכללו שתי שאלות הנוגעות לסדרי הדין בבית הדין לעבודה; שאלה 20/1 שעניינה כללי
20 פיצול הסעדים בבית הדין לעבודה, ושאלה 24/37 שנוגעת לכללים החלים על תיקון כתב
21 תביעה בבית הדין. העותרים טוענים כי הכללת שאלות אלו בבחינה נעשתה בחוסר סמכות,
22 כיוון שסדרי הדין בבית הדין לעבודה אינם חלק מהנושאים המנויים בתקנה 18. המשיבות
23 טוענות כי סדרי הדין בבית הדין לעבודה הם חלק מסדרי הדין "האזרחיים", נושא המנוי
24 בתקנת משנה 18(3). לכך משיבים העותרים כי כאשר ביקש מחוקק המשנה להתייחס
25 במסגרת תקנה 18 לבתי הדין לעבודה הוא עשה כן במפורש, במסגרת תקנת משנה 18(2)
26 שעניינה סמכויות בתי המשפט: "לרבות בתי הדין לעבודה".

9. דין טענת העותרים להידחות.

29 בעניין ותד (עת"מ 16-06-3394 הנ"ל), נדונה השגה כנגד שאלה שנגעה לסדרי הדין בבית
30 המשפט לענייני משפחה, ובית המשפט קיבל את עמדת המשיבות לפיה הביטוי "סדרי הדין
31 האזרחיים" כולל את כל סדרי הדין בהליכים הנחשבים כחלק מהמשפט האזרחי. עמדה זו

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 נתמכת בעובדה שמתקין המשנה התייחס בתקנת משנה 18(3) ל"סדרי" הדין האזרחי-בלשון
2 רבים, ולא ל"סדר" הדין האזרחי-בלשון יחיד. בתקנת משנה 18(3) יש, אפוא, עיגון לשוני
3 מסוים לפרשנות לה טוענות המשיבות, ומכאן שעל אף ההלכה לפיה יש לפרש את תקנה 18
4 באופן דווקני, עמדת המשיבות בדין יסודה. אכן, בתקנת משנה 18(2) הזכיר מחוקק המשנה
5 במפורש את בית הדין לעבודה, ברם אין לראות בכך הסדר שלילי. הצורך להזכיר את בית
6 הדין לעבודה נבע מאופן ניסוחה של תקנת משנה 18(2), אשר מתחילה במילים: "**סמכויות**
7 **בתי המשפט**" – בתי משפט ולא בתי דין - ועל כן התחייבה הבהרה שגם סמכויות בתי הדין
8 לעבודה נכללות בנושאי הבחינה. לעומת זאת, תקנה 18(3) בחרה להשתמש במונח רחב וכללי
9 יותר – "**סדרי הדין האזרחי**" – אשר על פי לשונו לא מגביל עצמו לסדרי דין בבתי משפט
10 מסוימים דווקא, אלא כולל סדרי דין בהליכים אזרחיים בבתי משפט שונים, לרבות סדרי דין
11 בהליכים אזרחיים בבתי הדין לעבודה. ודוק, כפי שנטען בתשובת המשיבות, המחוקק עצמו
12 משתמש לעיתים במונח "הליך אזרחי" או "תביעה אזרחית" בהקשרם של הליכים
13 המתנהלים בבתי הדין לעבודה (ראו – סעיף 26א(א) לחוק הגנת השכר, תשי"ח-1958 – "**לבית**
14 **הדין לעבודה תהא סמכות ייחודית לדון בהליך אזרחי בשל הפרת הוראות חוק זה...**" - וכן
15 סעיף 14 לחוק שוויון הזדמנויות בעבודה, תשמ"ח-1988).
16 פרשנותן של המשיבות לתקנת משנה 18(3) גם מתיישבת טוב יותר עם תכלית הבחינה, שכן
17 לפי פרשנותם של העותרים לא ניתן לשאול בבחינה שום שאלה הנוגעת לסדרי הדין בבתי הדין
18 לעבודה, תחום רחב ומהותי בעבודתם של עורכי הדין, שקשה להניח כי מחוקק המשנה סבר
19 שאין צורך לכלול אותו בבחינה.
20 ולסיום, טענת העותרים מעוררת אי נחת מסיבה נוספת והיא, שכל הנבחנים היו אמורים
21 לדעת היטב כי המשיבות רואות עצמן מוסמכות לכלול בבחינה שאלות מתחום סדרי הדין
22 בבית הדין לעבודה, שכן חוק בית הדין לעבודה, תשכ"ט-1969, והתקנות על פיו, נכלל
23 ב"רשימת החיקוקים המנחה לקראת בחינות ההתמחות לקבלת רישיון לעריכת דין", אשר
24 פרסמה הלשכה לקראת מועד הבחינה (ראו- נספח ב' לעת"מ 17-06-13269 ברזילי). אני ער
25 לכך שבעניין אמיר הנ"ל נפסק כי אין בכוחה של רשימה זו להרחיב את סמכויות הועדה
26 הבוחנת מעבר לאמור בתקנה 18 (שם, בעמ' 737), ברם דברים אלו יפים למקרים שבהם
27 מתברר בסיום מלאכת הפרשנות כי נושא מסוים אינו נכלל בתקנה 18. לטעמי, אין בדברים
28 אלו כדי לשלול את האפשרות שבמהלך מלאכת הפרשנות יעשה בית המשפט שימוש ברשימה
29 ובחומר ההכנה של הגורמים המסחריים העוסקים בהכנת מתמחים לבחינות, ככלי עזר
30 פרשני, מוגבל בעוצמתו, וזאת במסגרת שקילת כלל האפשרויות הפרשניות הניצבות בפניו.
31 כמו כן, אני סבור כי לנוכח העובדה שהעותרים ידעו מראש כי המשיבות סבורות שניתן לכלול
32 בבחינה שאלות מתחום סדר הדין בבתי הדין לעבודה, אזי היה עליהם לפנות למשיבות בעניין

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 זה לפני הבחינה ולא להמתין לתוצאותיה. ואולם, מאחר שטענה אחרונה זו לא נטענה
2 בתשובת המשיבות נניח לה.
3 חלק מן העותרים טען טענות כאלו ואחרות לגבי סבירותן של שאלה 20/1 והתשובות שניתנו
4 לה. אני סבור כי בטענות אלו אין ממש, שכן הן לא מגלות פגם מינהלי או חשש לעיוות דין
5 המצדיק, לפי הכללים המצמצמים הנוהגים בפסיקה, את התערבותו של בית המשפט. על כן,
6 טענות אלו נדחות.
7 סיכומם של דברים, טענות העותרים בנוגע לשאלות 20/1 ו- 24/37 נדחות.
8
9 10. העותרים מוסיפים וטוענים כי אף הכללתה של שאלה 92/89 בבחינה נעשתה בחוסר סמכות.
10 השאלה עוסקת באפשרות לחסוך בתשלום אגרה בהליכי העברת רישום מאות משכנתאות
11 משמו של בנק אחד לשמו של בנק אחר עקב מיזוג ביניהם. העותרים טוענים כי נושא תשלום
12 האגרה איננו נכלל בנושא של: "סדרי רישום של מקרקעין ושל זכויות במקרקעין ועקרונות
13 המיסוי הכרוך בכך", המנוי בתקנה 18(6).
14 בטענת העותרים אין ממש. סוגיית תשלום האגרות היא חלק מסדרי רישום המקרקעין, ברם
15 אף אם ניתן לסבור אחרת, הרי שסוגיית האגרה היא בוודאי חלק מסוגיית המיסוי הכרוך
16 ברישום המקרקעין, נושא שנכלל במפורש בתקנה 18(6). השאלה שנשאלה נוגעת לאפשרות
17 לקבל פטור מתשלום אגרה במקרים מסוימים, ומשכך הדבר לא מדובר בשאלה הנוגעת
18 לפרטי דיני האגרות החלים לעת רישום מקרקעין, אלא בשאלה הנוגעת לעקרונות המיסוי
19 הכרוכים ברישום מקרקעין (לעניין ההבחנה בין שאלה הנוגעת לעקרונות המיסוי לבין שאלה
20 הנוגעת לפרטי המיסוי ראו – עת"מ (י-ם) 1182/07 רחמיאן נ' לשכת עורכי הדין – פורסם בנבו
21 ((2.3.08).
22 העותרים מוסיפים וטוענים כי מדובר בשאלה שדינה להיפסל כיוון שהיא עוסקת בעניין
23 איזוטרי. אף טענה זו דינה להידחות, כיוון שהיא איננה מגלה פגם מינהלי או עיוות דין חמור
24 המצדיק את התערבות בית המשפט.
25 אשר על כן, הטענות כנגד שאלה 92/89 נדחות.
26

11. שאלות נוספות

28 להלן נדון בטענות העותרים כנגד שאלות נוספות שנכללו במבחן. לגבי שאלות אלו לא נטענה
29 טענת חוסר סמכות אלא נטענו טענות אחרות, שתכליתן להביא לפסילת השאלות או להכרה
30 בתשובה נוספת שהוצעה לגביהן בבחינה כתשובה נכונה.
31

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

12. שאלה 9/12

להלן נוסח השאלה:

"דנה ורינה גרות דרך קבע בישראל. דנה הגישה תביעה נגד רינה
על נזקים שגרמה לדירתה, ועתרה לפיצויים בסך 95,000 ₪ בגין
הנזקים שנגרמו לה. לאחר הגשת כתבי הטענות ובטרם נקבעה
ישיבת קדם משפט בתיק
-

מה הדין?"

ואלו התשובות שהוצעו לבחירת הנבחנים:

- "א. אין מקום להפנות תובענה זו לפגישת מהו"ת. בית המשפט
יחל בדיון בתובענה.
- ב. בית המשפט יפנה את הצדדים לפגישת מהו"ת. דנה ורינה
או עורכי דינן חייבים להתייצב לפגישת המהו"ת.
- ג. בית המשפט יפנה את הצדדים לפגישת מהו"ת רק אם
הסכימו לכך. דנה ורינה חייבות להתייצב לפגישת המהו"ת,
והן רשאיות להתייצב עם עורכי דינן.
- ד. בית המשפט יפנה את הצדדים לפגישת מהו"ת. דנה ורינה
חייבות להתייצב לפגישת המהו"ת, והן רשאיות להתייצב עם
עורכי דינן."

הוועדה הבוחנת קבעה כי התשובה הנכונה היא תשובה ד', זאת בהתבסס על תקנות 99א,
99ב, 99ג, ו-99 לתקנות סדר הדין האזרחי התשמ"ד-1984 (להלן - "תקנות סדר הדין
האזרחי").

העותרים טוענים כי מקריאת השאלה ברור שסיפור המעשה המתואר בשאלה נקטע לפני
סופו, ככל הנראה בשל טעות הדפסה, ולכן יש לפסול את השאלה. העותרים בעתירות **ברזילי**,
עאסי, **אילוז** ו-**וולפשטיין** טוענים כי בחלק מאולמות הבחינה נאמר לנבחנים כי מדובר
בטעות דפוס, ואילו בחלק אחר מן האולמות לא נאמר כך, דבר שגרם לנבחנים באולמות שבהן

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

- 1 לא ניתנה ההבהרה לבזבוז זמן. בעתירת חמי נטען כי בחלק מהאולמות ניתנה הוראה שלא
2 להשיב על השאלה כלל (סעיף 47 לעתירה), אולם טענה זו לא נתמכת בתצהירי העותרות
3 שצורפו לעתירה, במסגרתם הצהירו העותרות כי סעיף 47 לעתירה נכון לפי ייעוץ משפטי
4 שקבלו העותרות. כמו כן, אין גם ראייה שתלמד כי באיזה מהאולמות נמנעו כל הנבחנים
5 מלהשיב על השאלה, ומכאן שטענה עובדתית זו נדחית.
6
7 13. ניסוחה של השאלה אכן נראה קטוע במבט ראשון, ברם לא ניתן לקבוע כי בשל אופן ניסוח
8 השאלה לא ניתן להבינה ולהשיב עליה. מקריאת השאלה והתשובות המוצעות אפשר להבין
9 ללא קושי מיוחד כי מדובר בשאלה שבה מתבקש הנבחן להשיב מתי מתקיים הליך מהו"ת
10 ומי אמור להשתתף בו. לא חסר בשאלה נתון כלשהו שחיוני לצורך בחירת התשובה הנכונה,
11 וכן אין בתשובות כל נתון נוסף שאיננו מופיע בשאלה.
12 טענת אחד העותרים, לפיה לא ניתן להשיב על השאלה כיוון שלא נאמר בה האם מדובר
13 בתובענה דחופה - שאז לפי תקנה 99(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי ניתן שלא לקיים בה
14 ישיבת מהו"ת - אינה משכנעת. משעה שאין בשאלה נתון המלמד על היות התובענה דחופה
15 אזי ההנחה היא שהתובענה איננה דחופה, והנבחן איננו רשאי להוסיף הנחות או נתונים שלא
16 נכללו בשאלה (ראו – עניין **לוטן** בפסקה 7 לפסק הדין).
17
18 14. מן האמור לעיל עולה כי דין טענות העותרים להידחות, בין אם נפלה טעות הדפסה בשאלה
19 ובין אם לאו. עם זאת אוסיף, למעלה מן הצורך, כי העותרים לא הצליחו להרים את הנטל
20 המוטל עליהם בעניין זה. אכן, בניגוד לשאלות אחרות במבחן סיפור המעשה בשאלה שלפנינו
21 לא מסתיים בנקודה אלא במקף או קו מפריד המצוי בשורה שמתחת לגוף השאלה, דבר שיכול
22 לתמוך במידת מה בהשערה שאכן נפלה טעות דפוס, ברם מהודעה שהגישו המשיבות ביום
23 20/7/17 במסגרת עתירת **וולפשטיין** עולה כי לא נפלה טעות דפוס, שכן השאלה בנוסח הדומה
24 לנוסח הסופי שהודפס הייתה לנגד עיני העורכת הלשונית של שאלון הבחינה.
25
26 15. שאלה 29/32
27 במסגרת שאלה זו נדרש הנבחן לדעת לאיזה בית משפט יש להגיש עתירה שמטרתה לקבוע כי
28 אדם הוא בר הסגרה. התשובה הנכונה לפי קביעת הועדה הבוחנת היא תשובה ג' – בית
29 המשפט המחוזי בירושלים בלבד – והיא מבוססת על סעיף 3(א) לחוק ההסגרה, תשי"ד-1954,
30 אשר קובע כי: "**בחוק זה, "בית המשפט המחוזי" – בית המשפט המחוזי בירושלים**".

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 העותרים טוענים כי יש לפסול שאלה זו מאחר שבצד הוראת סעיף 3(א) קיימת הוראת תקנה
2 3 לתקנות ההסגרה (סדרי דין וכללי ראיות בעתירות), תשל"א-1970, אשר לא בוטלה עד היום,
3 ולפיה: **"מותר להגיש עתירה לכל בית משפט מחוזי בישראל"**. העותרים מוסיפים וטוענים,
4 כי שאלה דומה שהופיעה בשאלון הבחינה בשנת 2010 נפסלה על ידי הועדה הבוחנת לאחר
5 שהוגשה אליה השגה בעניין.

6
7 16. טענות העותרים אינן משכנעות.

8 אין ספק כי התשובה הנכונה מבחינה משפטית היא התשובה שבחרה הוועדה, כיוון שהוראת
9 חוק, לא כל שכן הוראת חוק מאוחרת, גוברת על הוראת תקנה. ויודגש, כי על פי תקנה 18(11)
10 מותר לכלול בבחינה שאלות שנועדו לבדוק את הידיעה הכללית של הנבחנים בכללי הפרשנות.
11 טענת העותרים לפיה לא ניתן לקבוע מהי התשובה הנכונה כל עוד לא נקבע בפסק דין של בית
12 המשפט העליון כי קיימת סתירה בין שתי ההוראות, אשר הדרך היחידה ליישבה היא על ידי
13 הכרזה על תקנה 3 כבטלה, לא יכולה להישמע, מן הטעם שכל יתר התשובות שהוצעו לנבחנים
14 אינן תואמות לא את הוראת התקנה ולא את הוראת החוק. במצב דברים זה היה על הנבחן
15 לבחור בתשובה הנכונה ביותר, שהיא תשובה ג' (ראו – עת"מ 11-06-6850 **ראפת** הנ"ל בפסקה
16 19 לפסק הדין, וכן – עת"מ (י-ס) 1412/09 **האן** נ' **לשכת עורכי הדין** – פורסם בנבו (18.8.09)).
17 אכן, ניתן להסתייג מהכללת השאלה המדוברת במבחן, ולראייה ששאלה דומה נפסלה בעבר
18 על ידי הועדה הבוחנת, ברם השאלה לגיטימית, והחלטת הועדה בהרכבה הקודם אינה
19 מחייבת את הועדה בהרכבה הנוכחי.

20 אשר על כן טענות העותרים בנוגע לשאלה 29/32 נדחות.

21
22 **17. שאלה 30/31**

23 שאלה זו עוסקת בנושא הסמכות העניינית לדון בתביעות מטרד ליחיד ופירוק שיתוף, אשר
24 נוגעות למקרקעין שאינם רשומים, ואשר שווים עומד על סך של 5.2 מיליון ₪. מפאת חשיבות
25 העניין נביא להלן את נוסחה המלא של השאלה:

26
27 **"דוד זרח שותפים בחלקים שווים במקרקעין בשטח של כ- 5**
28 **דונם בצפון הארץ, שאינם רשומים במרשם המקרקעין. שווי**
29 **המקרקעין עומד על 5.2 מיליון ₪. דוד מגדל במקרקעין תרנגולות,**
30 **ואילו זרח משתמש בהם למגורים. בעקבות רעש בלתי סביר**
31 **הבוקע מדי בוקר מלול התרנגולות של דוד מגיש זרח נגד דוד**

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 תביעה לקבלת צו מניעה קבוע בעילה של מטרד ליחיד הנוגעת
2 לשימוש במקרקעין המשותפים. בתגובה מגיש דור תביעה נגד
3 זרח לפירוק שיתוף במקרקעין.
4 מה הדין?"

5
6 התשובות שהוצעו לנבחנים הן אלו:

7
8 "א. תביעתו של זרח ותביעתו של דור יידונו בבית משפט השלום.
9 ב. תביעתו של זרח תידון בבית משפט השלום ואילו תביעתו של
10 דור תידון בבית המשפט המחוזי.
11 ג. תביעתו של זרח תידון בבית המשפט המחוזי ואילו תביעתו
12 של דור תידון בבית משפט השלום.
13 ד. תביעתו של זרח ותביעתו של דור יידונו בבית המשפט
14 המחוזי."

15
16 התשובה שנקבעה על ידי הוועדה הבוחנת כתשובה הנכונה היא תשובה ב' וזאת, כאמור
17 ברשימת התשובות הנכונות שפרסמה הוועדה, בהתבסס על:

18
19 "סעיף 51 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984,
20 רע"א 4991/03 ג'מיל נ' לוי, רע"א 1924/16 עבדאללה אבו ג'אנם
21 נ' נכסי רמלה 3 בע"מ, רע"א 4890/15 אהרון אלוש נ' עיריית
22 טבריה."

23 (ראו – נספח ב' לעת"מ 17-06-23496 אדרי).
24

25 18. כנגד שאלה זו מלינים העותרים בשמונה מתוך שתיים עשרה העתירות שהוגשו. העותרים
26 טוענים כי יש לפסול את השאלה או לקבוע כי גם תשובה א' היא תשובה נכונה, כיוון שנכון
27 לעת הזו טרם נפסקה הלכה מחייבת בבית המשפט העליון בשאלה האם הסמכות לדון
28 בתביעה לפירוק שיתוף במקרקעין לא רשומים נתונה לבית משפט השלום בלי קשר לשאלת
29 שווי המקרקעין, או שמא הסמכות נקבעת לפי שווי המקרקעין. חלק מהעותרים סבורים שיש
30 להכיר גם בתשובה ד' כתשובה נכונה. עותר אחד (עתירת **מנסור**), אף טוען כי שווי תביעת
31 פירוק השיתוף המוצגת בשאלה איננו 5.2 מיליון ₪, כי אם ההפרש בין ערך המקרקעין כשהם

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 בבעלות משותפת לערכם בבעלות לא משותפת, הפרש שעומד לכל היותר על סכום של 520,000
2 ₪.

3
4 19. טענות העותרים מחייבות לסקור את האסמכתאות עליהן הסתמכה הוועדה.
5 סעיף 51 (א)(3) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, קובע כי בית משפט השלום
6 ידון, בין היתר, ב:

7
8 **"(3) תביעות בדבר חזקה או שימוש במקרקעין או בדבר חלוקתם**
9 **או חלוקת השימוש בהם, לרבות תביעות הכרוכות בהן שעניינן**
10 **חזקה או שימוש במיטלטלין, יהיה שוויו של נושא התביעה אשר**
11 **יהיה; אך בית משפט שלום לא ידון בתביעות בדבר חכירה לדורות**
12 **ובתביעות אחרות הנוגעות למקרקעין;"**

13
14 בעניין ג'מיל נדונה תביעת מטרד ליחיד שהגיש בעל מקרקעין נגד שותפו במקרקעין, בגדרה
15 התבקש סעד של הריסת סוכך שבנה הנתבע ללא היתר בנייה. מפסק הדין לא עולה האם
16 מדובר במקרקעין רשומים. הנושא המרכזי שנדון בעניין ג'מיל הוא השאלה האם תביעה בגין
17 מטרד ליחיד בגדרה מתבקש סעד של הריסה מצויה בסמכותו של בית משפט השלום, כיוון
18 שמדובר בתביעה שעניינה שימוש במקרקעין, או שהתביעה מצויה בסמכותו של בית המשפט
19 המחוזי כיוון שלפי הלכת שמש הידועה, אשר בוטלה בינתיים, שימוש משמעו שימוש אגב
20 שמירת גוף הנכס. בית המשפט פסק כי:

21
22 **".... הסמכות לדון בתובענה בגין מטרד ליחיד נתונה לבית משפט**
23 **השלום, כאשר מתבקש סעד שמטרתו הסרת המטרד....**
24 **בענייננו מבוססת תובענת המבקש על עוולת המטרד ליחיד, והוא**
25 **מבקש שמטרד זה יוסר. זוהי תביעה בדבר השימוש במקרקעין**
26 **ועל כן היא בסמכות בית משפט השלום. לפיכך אין חשיבות לכך**
27 **שהסעד המבוקש הוא צו הריסה."**
28 (רע"א 4991/03 ג'מיל נ' לוי פ"ד נו (5) 556, 559 (2003).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
 17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
 17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
 הדין בישראל ואח'
 עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 על יסוד פסק דין זה נראה כי קשה לחלוק על כך שתביעת המטרד של זרח צריכה להתברר
 2 בבית משפט השלום, ומכאן ששתי התשובות האפשריות לשאלה שנשאלה הן א' ו- ב'. על כן,
 3 הטענה לפיה גם תשובה ד' נכונה נדחית.
 4
 5 20. עיקר המחלוקת בין העותרים לבין המשיבות נוגע לזהות בית המשפט המוסמך לדון בתביעת
 6 פירוק השיתוף של דור.
 7 בעניין רע"א 4890/15 אלוש נ' עיריית טבריה (פורסם בנבו (31.12.15)), נדונה תביעה לאכיפת
 8 הסכם "פינוי בינוי" בנוגע למקרקעין לא מוסדרים אשר היו רשומים בפנקס השטרות על שם
 9 רשות מקרקעי ישראל. במקרקעין אלו הוקם, על ידי יזם שזכה במכרז שפרסמו רשות
 10 מקרקעי ישראל ועיריית טבריה, מבנה מסחר ומשרדים, ומכוח מערכת הסכמים שנכרתה בין
 11 הצדדים הייתה אמורה יחידה אחת במבנה החדש להירשם על שם בני הזוג אלוש, תחת יחידה
 12 שהייתה בבעלותם במבנה הישן. היזם טען כי אלוש הפרו את חלקם בהסכם עמו ולכן סירב
 13 לרשום על שמם את היחידה. בתגובה הגישו אלוש לבית המשפט המחוזי בנצרת תביעה
 14 לאכיפת ההסכם, בגדרה הם בקשו את מסירת החזקה ביחידה, את רישומה על שמם במרשם,
 15 וכן סעדים כספיים והצהרתיים אחרים. בית המשפט המחוזי קבע כי הסמכות לדון בתובענה
 16 נתונה לבית משפט השלום, וזאת ממספר טעמים; הסעד של מסירת החזקה נתון לסמכותו
 17 של בית משפט השלום כיוון שעניינו "חזקה ושימוש במקרקעין". הסעד הכספי, בהנחה
 18 שיכומת ויעמוד על סכום הנמוך מ-2.5 מיליון ₪, נתון לסמכותו של בית משפט השלום בגלל
 19 שוויו. ואילו הסעד של רישום היחידה על שם אלוש הוא סעד שלא ניתן לבצע כיוון
 20 שהמקרקעין לא מוסדרים, ומכיוון שהמקרקעין לא מוסדרים החוזה בין היזם לאלוש מקנה
 21 לאלוש זכויות אובליגטוריות בלבד, שהסמכות לדון בהן נקבעת לפי שוויון, שבמקרה
 22 הקונקרטי איננו עולה על סמכות בית משפט השלום.
 23 בעניין אלוש לא נדונה, אפוא, באופן ישיר שאלת הסמכות בתביעות פירוק שיתוף במקרקעין
 24 לא רשומים, ברם בית המשפט סקר באופן מקיף את ההלכות בנוגע לסמכויות בתי המשפט
 25 בנוגע למקרקעין לא רשומים. בית המשפט, מפי כב' השופט הנדל, פתח את פסק דינו
 26 במושכלת היסוד לפיה:
 27

28 "ההכרעה בשאלת הסמכות העניינית נעשית על פי מבחן הסעד,
 29 במסגרתו נבחן הסעד כפי שנתבקש בכתב התביעה, תהא עילת
 30 התביעה אשר תהא.
 31

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 בענייני מקרקעין כאשר הסעד המבוקש נוגע לחזקה או שימוש
2 במקרקעין, הסמכות תהיה בידי בית משפט השלום, בעוד כאשר
3 מתבקש סעד אחר במסגרת תביעות אחרות הנוגעות למקרקעין,
4 הסמכות היא של בית המשפט המחוזי. סעד אחר כגון דא עשוי
5 להיות סעד הדורש דיון בביטולו, תקפותו ואכיפתו של חוזה מכר
6 במקרקעין..."

7 (שם, בפסקה 5 לפסק הדין).

8
9 ואולם, ממשיך כב' השופט הנדל וקובע, כי לא תמיד תיקבע הסמכות לפי הסעד שהתבקש
10 בכתב התביעה, שכן לעיתים הסעד שמתבקש איננו "בשל". כזהו המצב במקרה שבו מתבקש
11 סעד של רישום במרשם המקרקעין על יסוד הסכם מכר אשר מתייחס למקרקעין לא רשומים
12 או לא מוסדרים. הסכם כזה איננו מקנה זכויות קנייניות אלא זכויות אובליגטוריות בלבד,
13 דבר אשר משפיע על שאלת הסמכות העניינית. ומה הדין במקרה כזה? כב' השופט הנדל קובע
14 כי:

15
16 "בהלכה הפסוקה מסתמנת גישה לפיה תביעה "הנוגעת
17 למקרקעין", כמשמעה לפי סעיף 51 לחוק בתי המשפט, היא
18 תביעה בה מדובר בקיום זכות קניינית או התחייבות להעביר זכות
19 קניינית, ולא בתביעה העוסקת בזכות חוזית במקרקעין. מכאן
20 שבמסגרת מבחן הסעד יש להוסיף ולבחון האם הדין בסעד
21 המבוקש משמעו הכרעה באשר להתחייבות להעברת זכויות
22 קנייניות, או שמא מדובר בזכויות חוזיות בלבד.

23

24 בהתאם נקבע כי כל עוד אין מדובר בפועל בסעד הנוגע לזכות
25 קניינית, הסמכות העניינית תיקבע בהתאם לשוויו של הנושא,
26 ובמקרה של זכויות אובליגטוריות הנוגעות למקרקעין – שוויו של
27 הזכויות"

28 (שם, בפסקות 6-7 של פסק הדין).

29
30 באשר לנסיבותיו של המקרה הקונקרטי שנדון לפניו, קבע כב' השופט הנדל כי אלוש לא קבלו
31 התחייבות מהיזם לרשום על שמם את היחידה, אלא הם קבלו ממנו התחייבות לשלם את
32 אשר נדרש ממנו לרשויות כדי שאלו יסכימו לרשום את המקרקעין ישירות על שם אלוש.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

- 1 מכאן, שההסכם בין היזם לאלוש מעניק לאלוש זכויות אובליגטוריות בלבד, ועל כן הסמכות
2 העניינית לדון בתביעה נתונה, על פי שוויה, לבית משפט השלום.
3 פסק הדין בעניין **אלוש** תומך, אם כן, בעמדת המשיבות לפיה הסמכות לדון בתביעה לפירוק
4 שיתוף לגבי מקרקעין לא רשומים נקבעת לפי שווי המקרקעין, ובהינתן העובדה שבשאלה
5 שנשאלה בבחינה נקבע כי השווי עולה על חמישה מיליון ₪, הסמכות לדון בתובענה נתונה
6 לבית המשפט המחוזי. ואולם, יש להדגיש כי כבי' השופט הנדל ציין כי זו הגישה המסתמנת
7 בהלכה הפסוקה, ולא כי זו ההלכה הפסוקה.
8
9 21. כפי שנראה להלן, אף בפסק הדין שניתן ב-רע"א 1924/16 **אבו ג'אנם נ' נכסי רמלה** (פורסם
10 בנבו (20.4.16)), הדגיש בית המשפט כי ההלכה בנושא בו עסקינן טרם התגבשה סופית.
11 בעניין **אבו ג'אנם** נדונה תביעה שהגישה חברת נכסי רמלה לבית המשפט המחוזי, לפירוק
12 שיתוף במקרקעין שהיו רשומים על שמה ועל שם רשות הפיתוח, ואשר לאבו ג'אנם הייתה
13 זכות, מכוח פסק דין קודם, להירשם כבעלי זכויות בחלק בלתי מסוים בהם. אבו ג'אנם טענו
14 בבית המשפט המחוזי כי הסמכות לדון בתובענה נתונה לבית משפט השלום, ברם בית המשפט
15 המחוזי דחה את הטענה וקבע כי מדובר: **"בתביעה לפירוק שיתוף בזכויות בנכס מקרקעין**
16 **מכוח הוראות חוק המיטלטלין"**, ועל כן הסמכות נקבעת לפי שווי המקרקעין שעמד באותו
17 מקרה על שישה עשר מיליון ₪.
18 בית המשפט העליון, מפי כבי' השופט דנציגר, דחה את ערעורם של אבו ג'אנם. כבי' השופט
19 דנציגר קבע בהסתמך על פסק דין **אלוש**, כי יש לבחון את טיב הזכויות לגביהן מתבקש הסעד
20 בתביעה, וכי הסמכות לדון בתביעות שעניינן זכויות חוזיות תיקבע לפי שווי הזכויות. כבי'
21 השופט דנציגר קבע כי בהתאם לגישה זו:

22
23 **"נדרש לבחון, אפוא, במבט צופה פני עתיד, מה תהא המשמעות**
24 **האופרטיבית של מתן הסעד המבוקש בתביעה? – אם המשמעות**
25 **תהא אכיפת זכות קניינית, כדוגמת הוראה על רישום בעלות,**
26 **חכירה או חלוקה בפנקסי המקרקעין, אז הסמכות העניינית**
27 **תיקבע לפי סעיף 51(א)(3) לחוק; אם המשמעות תהא העברת**
28 **זכויות חוזיות בלבד, ללא כל הוראה "קניינית" אופרטיבית,**
29 **למשל כאשר לא ניתן לרשום את הזכויות, אזי הסמכות העניינית**
30 **תיקבע בהתאם לשווי הסעד. ראוי לציין כי דברי השופט הנדל**

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 נאמרו בהתייחס לאמור בסיפא בסעיף 51(א)(3) לחוק, ואולם על

2 פניו הם חלים גם לעניין הריישא של הסעיף."

3 (שם, בפסקה 11 לפסק הדין)

4
5 יישום האמור על נסיבות המקרה בעניין אבו ג'אנם הוביל לתוצאה שהסמכות לדון בתובענה
6 נותרה בידי בית המשפט המחוזי, מפני שהגם שהמקרקעין נושא הדיון שם היו רשומים, הרי
7 שחלוקתם התכנונית טרם עוגנה מבחינה קניינית.
8 אין ספק כי פסק דינו של כב' השופט דנציגר תומך בעמדת הוועדה הבוחנת. ואולם, בהמשך
9 פסק הדין מתייחס כב' השופט דנציגר לפסק דינו של כב' השופט עמית בעניין ה"פ (חיפה)
10 119/08 שוייצר נ' רפאל (פורסם בנבו (6.7.08)), שם הובעה דעה אחרת לפיה בהחלט מבחן
11 הסעד אין צורך להתחשב בטיב הזכויות הנדונות – קנייניות או אובליגטוריות – ועל כן
12 הסמכות תיקבע לפי הסעד, בין אם הזכויות רשומות ובין אם לאו. וכסיכום של המצב
13 הפסיקתי לעת הזו קובע כב' השופט דנציגר כך:

14
15 "איני משוכנע שאכן קיימת "מחלוקת פוסקים" עקרונית בין
16 השופטים הנדל ועמית בעניין זה, ואולם אף אם הייתי משתכנע
17 בכך, לא היה מקום, בנסיבות המקרה, להיכנס לעובי הקורה
18 ולהכריע במחלוקת זו במסגרת הסכסוך דנן. לצורך העניין, ראיתי
19 לנכון להכריע בבקשה בהתבסס על החלטתו של השופט הנדל
20 בעניין אלוש, ובשלב זה, איני מביע את עמדתי האישית לגבי
21 המחלוקת הנטענת. כאן המקום להדגיש כי קביעותיהם של
22 השופט הנדל ושל השופט עמית – כמו גם החלטתי זו – ניתנו בדן
23 יחיד ואינן מהוות הלכה מחייבת, בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק
24 יסוד: השפיטה."

25 (שם, בפסקה 13 לפסק הדין).

26
27 22. העולה מן המקובץ הוא, ששאלת הסמכות העניינית בתביעות לפירוק שיתוף במקרקעין
28 שאינם רשומים טרם זכתה להכרעה סופית בפסיקה. אכן, צודקות המשיבות באומרן
29 שעמדתן בנוגע לתשובה הנכונה תואמת את "הזרם המרכזי בפסיקה", ברם לא ניתן להתעלם
30 מן הדברים הברורים שנכתבו בעניין אבו ג'אנם, לפיהם הלכה מחייבת בנושא אין. זו גם
31 התשובה לטענת המשיבות לפיה על פי פסק הדין ב- רע"א 2996/06 ישראל שלום נ' מע"צ

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 – (פורסם בנבו (18.10.06)), גם החלטות שמתקבלות בדן יחיד אינן "נטולות תקדימיות" –
2 כלשון פסק הדין. כבודו של פסק דין זה במקומו מונח, אולם בוודאי שהוא איננו יכול להעניק
3 תוקף תקדימי לפסק דינו של כב' השופט דנציגר אשר מעיד על עצמו כי איננו מהווה תקדים.
4 משבאנו לכאן, מתעוררת, אפוא, השאלה האם ראוי שבית המשפט יתערב בשאלה אשר
5 המשיבות עצמן מסכימות כי אין לגביה הלכה מחייבת? התשובה לכך חיובית, כפועל יוצא
6 מדברי כב' השופטת פרוקצ'יה בפרשת לוי הנ"ל:
7

8 "יתר על כן, מתכונת הבחינה כבחירה בין אפשרויות, אשר אינה
9 פותחת פתח להסבר או להבהרה, מחייבת כי תוצגנה שאלות
10 שהתשובות להן הן חד משמעיות וברורות, ואינן פותחות פתח
11 ממשי לאפשרויות שונות, שאם לא כן, תיתכן טעות ומבוכה."
12 (בג"ץ 6250/05 איציק לוי נ' לשכת עורכי הדין).
13

14 ודוק, במקרה שלפניי גם המשיבות מסכימות כי אין תשובה חד משמעית לשאלה העומדת
15 לדיון, ומכאן שפסילת השאלה או הכרה בתשובה נוספת כנכונה לא תהווה סטייה מההלכה
16 המצמצמת את היקף הביקורת השיפוטית על החלטות המשיבות.
17 העולה מן המקובץ הוא, כי נפל פגם בשאלה האמורה. ואולם, הפגם איננו מחייב את פסילת
18 השאלה. ניתן להסתפק בכך שגם תשובה א' – לפיה שתי התובעות יידונו בבית משפט השלום
19 – תוכר כתשובה נכונה, וכך אני מורה.
20

23. שאלה 66/75

22 שאלה זו מהווה מטרה לחיצייהם של העותרים בלא פחות מעשר עתירות.
23 השאלה פשוטה בתכלית – להיכן יש להגיש ערעור על צו לפירוק אגודה שיתופית שנתן רשם
24 האגודות השיתופיות? התשובות שהוצעו לנבחנים פשוטות אף הן – תשובות א' ו- ג' קובעות
25 שיש להגיש את הערעור לבית המשפט המחוזי בבאר שבע תוך 30 או 60 יום, תשובה ב' גורסת
26 שאת הערעור יש להגיש לשר האוצר, ותשובה ד' גורסת שיש להגישו לשר העבודה. דא עקא,
27 שאף אחת מהתשובות איננה נכונה. הכיצד? הוועדה הבוחנת קבעה כי התשובה הנכונה היא
28 תשובה ד', זאת בהתבסס על סעיף 51 לפקודת האגודות השיתופיות, ואולם אין חולק על כך
29 שמכוח החלטות ממשלה שונות הועברה הסמכות לדון בערעורים על צווי רשם האגודות
30 השיתופיות לשר הכלכלה, והוא זה שדן בהם בפועל. כהמשך טבעי ומתבקש להעברת
31 הסמכויות האמורה, אף פורסמה ברשומות, מטעם רשם האגודות השיתופיות, "הודעה לפי

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

- 1 פקודת האגודות השיתופיות", בה נאמר כי ניתן צו פירוק לאגודה פלונית וכי ניתן לערער על
2 הצו לפני שר הכלכלה והתעשייה (ילקוט פרסומים 7338 מיום 11.9.16).
3
4 24. השאלה האם ראוי לקבל את טענות העותרים בנוגע לשאלה זו מעוררת התלבטות. מחד, אין
5 מחלוקת שכל התשובות שהוצעו לנבחנים אינן נכונות, וכי דווקא התשובה הנכונה לא הוצעה
6 לבחירתם. עובדה זו מחייבת, לכאורה, את פסילת השאלה. מאידך, יש טעם רב בטענת
7 המשיבות לפיה נוקטים העותרים בסטנדרט כפול; מצד אחד הם טוענים כי התשובה הנכונה
8 היא שר הכלכלה, וזאת בהתבסס על החלטות ממשלה ופרסומים בילקוט הפרסומים, אבל
9 אילו היו המשיבות כוללות תשובה זו כאחת מהתשובות שעמדו לבחירת הנבחנים, אזי היו
10 אלה נזעקים ומלינים על כך שלא ייתכן לשאול שאלה שהתשובה לה מצויה בהחלטות ממשלה
11 ובילקוט הפרסומים, ולא בחוק או בתקנות. על כן, טענת המשיבות היא שהנבחן אמור להכיר
12 רק את החוק והתקנות הרלוונטיים לנושאי הבחינה, וכי נבחן שאכן מכיר אותם היה יודע כי
13 בחוק נקבע שהסמכות לדון בערעור נתונה לשר העבודה, וכך הוא היה משיב. הוא הדין בנבחן
14 אשר מכיר גם את החוק והתקנות וגם את החלטות הממשלה הרלוונטיות. נבחן כזה היה יודע
15 כי בחוק נכתב שהסמכות נתונה לשר העבודה וכי בפועל הסמכות הועברה לשר הכלכלה, אך
16 בראותו כי שר הכלכלה איננו מופיע באף אחת מהתשובות, אזי הוא היה בוחר בתשובה
17 הנכונה ביותר שהיא שר העבודה.
18 בתשובה לטענת המשיבות טען ב"כ העותר ב- עת"מ 17-06-6460 – עו"ד מלכית - כי העותר
19 שהתמחה תחת פיקוחו, עסק רבות בהגשת ערעורים על צווי פירוק של רשם האגודות
20 השיתופיות. את הערעורים הוא הגיש תמיד למשרד הכלכלה ללא כל תקלה, ומכאן שמתוקף
21 ניסיונו המעשי ידע העותר שכל התשובות המוצעות לנבחנים שגויות.
22 טענה נוספת נשמעה מפי העותרת ב- עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין. לטענתה היא למדה על
23 בוריו את חומר ההכנה למבחן מתוך ספר של "המתמחה", מותג המצוי בבעלות החברה
24 הכלכלית של לשכת עורכי הדין, שהיא חברה בבעלות לשכת עורכי הדין, ובספר זה נכתב
25 במפורש כי הסמכות לדון בערעור נתונה לשר הכלכלה (ראו – עמ' 34 לספר "המתמחה"
26 שהוגש וסומן 1/ע, שם נכתב כי הסמכות נתונה לשר הכלכלה וכי בעבר היה שר העבודה השר
27 הממונה). העותרת טוענת כי למרות שידעה את התשובה הנכונה היא בחרה בתשובה ג' –
28 ערעור לבית המשפט המחוזי בבאר שבע – כיוון ש: "הייתי בטוחה שמנסים לבלבל אותי.
29 **כותבים שר העבודה כדי שאבחר בשר העבודה, ולכן בחרתי בתשובה אחרת...**" (עמ' 6 ש'
30 12-11 לפרוטוקול הדיון בעת"מ 17-06-28952).
31

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1
2 25. בסופו של דבר, לאחר לבטים, באתי לכלל מסקנה שאים בידי לקבל את טענות העותרים.
3 אכן, כל התשובות שהוצעו לנבחנים היו שגויות. ואולם, תשובה ד' בה בחרה הוועדה היא
4 התשובה הנכונה ביותר מבין כל התשובות שהוצעו, וההנחיה לנבחנים היא לבחור את
5 התשובה הנכונה ביותר (ראו – עע"ס 1811/12 לשכת עורכי הדין נ' לב רן – פורסם בנבו
6 (2.5.12); עת"מ 16-06-3394 ותד נ' לשכת עורכי הדין – פורסם בנבו (3.8.16); עת"מ 6850-
7 06-11 ראפת נ' לשכת עורכי הדין – פורסם בנבו (29.8.11); עת"מ (י-ם) 1412/09 האן נ' לשכת
8 עורכי הדין – פורסם בנבו (18.8.09)). תשובה ד' איננה חסרת כל בסיס. סעיף 51 לפקודת
9 האגודות השיתופיות אכן קובע כי הסמכות לדון בערעור נתונה לשר העבודה. סעיף זה לא
10 תוקן עד היום, ובסופו של דבר הידע הנדרש מהנבחן בבחינות הלשכה הוא היכרות עם החוק
11 והתקנות הרלוונטיים לנושאי הבחינה. בהשוואה לתשובה ד', יתר התשובות שהוצעו לנבחנים
12 היו שגויות לחלוטין, באשר אין להן כל בסיס מינימלי בדיון. כיוון שכך, יש לראות את תשובה
13 ד' לא כתשובה שגויה לגמרי, אשר מחייבת את פסילת השאלה, אלא כתשובה לא מדויקת או
14 לא שלמה, אשר בהשוואה ליתר השאלות היא הנכונה ביותר.
15 כמו כן, יש טעם בטענת המשיבות לפיה לא ניתן לטעון על בסיס פרסומים שלכל הדעות
16 מצויים מחוץ לחומר הבחינה, כי התשובה שנבחרה על ידי המשיבות שגויה עד כדי פסילת
17 השאלה. מדיניות משפטית ראויה, אשר נועדה לקדם את הוודאות בנוגע לבחינות ההסמכה
18 לעריכת דין בהן עסקינן, מחייבת את הקביעה כי תשובה נכונה, או לפחות תשובה לא שגויה,
19 היא תשובה המופיעה בחומר שנדרש המתמחה ללמוד לקראת הבחינה.
20 טענתו של העותר גור בדבר ניסיונו המעשי שובה את הלב, אך אין בה כדי להכריע את הכף.
21 מקובלת עלי הטענה כי ניתן לצפות שבבוא המתמחה הסביר להשיב על שאלון הבחינה הוא
22 יסתמך גם על ניסיונו המעשי אותו הוא צבר בתקופת ההתמחות. ואולם, על המתמחה להכיר
23 גם את החומר העיוני הרלוונטי לבחינה. כיוון שכך, מרגע שנוכח הנבחן לדעת כי התשובה
24 הנכונה, לפי ניסיונו, לא כלולה בתשובות שהוצעו לנבחנים, היה עליו לבחור בתשובה הנכונה
25 ביותר, אשר גם תואמת את לשון החוק.
26 אף טענתה של העותרת וולפשטיין לא נטולת טעם, אך לא אוכל לקבלה. אכן, אני מוכן להניח
27 כי גם מי שהכיר על בריו את החומר הרלוונטי לבחינה היה מתבלבל לרגע בראותו כי התשובה
28 המדויקת ביותר לא נמצאת בין התשובות שעומדות לבחירתו. ואולם, לאחר הבלבול הראשוני
29 מצופה היה שהנבחן יבחר בתשובה הנכונה ביותר. הטענה לפיה חששה העותרת כי מנסים
30 להטעותה איננה משכנעת, שכן גם בהנחה שזה היה החשש שקינן בעותרת מדוע היא בחרה
31 בתשובה ג' שאין לה כל בסיס בחומר הרלוונטי?

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 הניסיון שעשתה וולפשטיין, ליצור קשר בין הועדה הבוחנת לבין החומר המצוי בספר
2 "המתמחה", וזאת על יסוד הטענה שיש קשר בין הגוף המוציא אותו לאור לבין לשכת עורכי
3 הדין, גם הוא לא משכנע, כיוון שלוועדה הבוחנת יש מעמד עצמאי, ושיקול דעתה איננו תלוי
4 בלשכת עורכי הדין או בגופים מסחריים הקשורים בה. הוועדה רשאית לנסח את השאלות
5 והתשובות במבחן כראות עיניה בלי קשר לחומר ההכנה שמוציאים לאור גופים מסחריים
6 כאלו ואחרים.
7 סיכומם של דברים, טענות העותרים נדחות.

8

9

26. שאלה 67/74

10 כפי שנראה להלן, בהמשך לגישתי דלעיל, אשר שמה דגש על חומר הבחינה כבסיס לבדיקת
11 השאלות והתשובות שהוצעו להן, הגעתי למסקנה כי יש להכיר בתשובה נוספת כתשובה נכונה
12 לשאלה 67/74.
13 זהו נוסחה של השאלה:

14

15 "חברי האגודה השיתופית "עמק השלוה" קיבלו ייעוץ כלכלי,
16 ולפיו כדאי להם להתאגד כחברה וליהנות מרווחים גבוהים יותר.
17 חלק מן החברים רוצים לפנות לרשם האגודות השיתופיות
18 בבקשה לפירוקה של האגודה.
19 מה הדין?"

20

21 הוועדה הבוחנת בחרה בתשובה ב' כתשובה הנכונה, וזו לשונה:

22

23 "על הבקשה להיות מוגשת על ידי שלושה רבעים מחברי האגודה
24 לכל הפחות, והכדאיות שבהתאגדות כחברה היא עילה לגיטימית
25 לפירוק."
26

26

27 בדומה לתשובה ב', גם כל יתר התשובות שהוצעו לנבחנים התייחסו לשני מרכיבים; לרוב
28 הנדרש לשם הגשת הבקשה, ולשאלה האם הרצון להתאגד כחברה הוא עילה לגיטימית
29 לפירוק האגודה. תשובות א' ו- ג' שגויות לכל הדעות כיוון שנאמר בהן שהרוב הנדרש לשם
30 הגשת הבקשה הוא רוב רגיל. המחלוקת בין העותרים למשיבות מתמקדת בתשובה ד' אשר
31 זו לשונה:

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1
2 **"על הבקשה להיות מוגשת על ידי שלושה רבעים מחברי האגודה**
3 **לכל הפחות, והכדאיות שבהתאגדות כחברה אינה עילה לגיטימית**
4 **לפירוק."**

5
6 העותרים טוענים כי הם לא אמורים לדעת האם הרצון להקים חברה מהווה עילה לגיטימית
7 לפירוק אגודה, מן הטעם הפשוט שלא נאמר דבר לעניין זה בחוק או בפסיקה, ולראייה שגם
8 הוועדה הבוחנת לא כללה בפתרון הבחינה שפרסמה אסמכתא הנוגעת לעניין.

9
10 27. דין טענת העותרים להתקבל.

11 כאמור לעיל, נקודת המוצא לבחינת השאלה והתשובות לה היא החומר שעליו נבחנים
12 המתמחים. הוועדה הבוחנת קבעה כי האסמכתא לתשובה הנכונה היא סעיף 46(1) לפקודת
13 האגודות השיתופיות, אשר קובע כך:

14
15 **"אם סבור הרשם, לאחר שנערכה חקירה עפ"י סעיף 43 או לאחר**
16 **שנערכה בדיקה עפ"י סעיף 44, או לאחר שקיבל בקשה שהוגשה**
17 **ע"י שלושה רבעים מחברי אגודה שיתופית, שיש צורך לפרק את**
18 **האגודה, רשאי הוא לצוות על האגודה להתפרק, ואת הצו שלו**
19 **יפרסם ברשומות."**

20
21 מהוראת הסעיף עולה כי נדרשת עילה כלשהי, ובלשון הסעיף "צורך", כדי להורות על פירוק
22 אגודה שיתופית. ואולם, הסעיף איננו קובע רשימה כלשהי של עילות פירוק. כמו כן, לשאלת
23 בית המשפט בדיון, לא עלה בידי ב"כ המשיבות להצביע על פסק דין כלשהו אשר קובע עמדה
24 בשאלה האם הרצון להתאגד כחברה הוא עילת פירוק לגיטימית (עמ' 11 ש' 25 – עמ' 12 ש'
25 7).

26 יוצא עם כן, שאף לשיטת המשיבות אין בחומר שהיה על העותרים ללמוד לקראת הבחינה
27 תשובה לשאלה מהי עילת פירוק לגיטימית. ב"כ המשיבות טען כי נבחן סביר היה צריך לדעת
28 כי תשובה ד' שגויה כיוון ש: **"איך מישהו יכול לקבל את ההחלטה שהוא פונה** (הכוונה פונה
29 לרשם – א.ר.), **שהוא יודע שהעילה שלו לא לגיטימית"** (שם, שם). בטענה זו אין ממש, שכן
30 אותו חלק של השאלה הנוגע לגיטימיות עילת הפירוק מתייחס לזווית הראייה של הרשם

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 שאמור להכריע בבקשה, ולא לזוית הראייה של מגיש הבקשה, שבוודאי מאמין כי עילת
2 הפירוק לה הוא טוען לגיטימית.
3 במצב דברים זה ראוי לקבל גם את תשובה ד' כתשובה נכונה, וכך אני מורה.
4 טענת חלק מהעותרים לפיה השאלה נשאלה בחוסר סמכות כיוון שהיא נוגעת למשפט
5 המהותי, נדחית לגופה על יסוד נימוקי המשיבות בתשובתן, ובכל מקרה בא העניין על פתרונו
6 בכך שלפי הכרעתי ניטל המשקל מאותו חלק של השאלה שנגע למשפט המהותי.
7

28. שאלה 73/68

8 כנגד שאלה זו השיג עותר אחד בלבד – משה פומס - במסגרת עת"מ 17-06-25896.
9 השאלה מתייחסת לצורך בהגשת בקשה להארכת מעצרו של נאשם שנעצר עד תום ההליכים,
10 לאחר שהכרעת הדין בעניינו ניתנה יממה לפני שחלפו תשעה חודשים ממועד מעצרו. הוועדה
11 הבוחנת קבעה כי התשובה הנכונה היא תשובה ד', לפיה אין צורך לבקש את הארכת המעצר
12 עד למתן גזר הדין, וזאת בהתבסס על הוראת סעיף 61(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות
13 אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996.
14 העותר טוען כי בהתאם להוראת סעיף 61(ג) לחוק יש צורך לבקש את הארכת המעצר, ברם
15 דין טענה זו להידחות, כיוון שכפי שטוענות המשיבות, ועל פי לשונו של סעיף 61(ג) – **"ניתן
16 פסק דין מרשיע נגד נאשם לאחר שהיה נתון במעצר לתקופה המצטרפת כדי תשעה
17 חודשים"** – סעיף משנה (ג) עוסק במקרה שבו הכרעת הדין ניתנה לאחר חלוף תשעה חודשים.
18 אשר על כן הטענה נדחית.
19
20

29. שאלה 89/92

21 בשאלה זו מתואר מקרה בו עורכת דין הסכימה עם לקוחה כי תשלם במקומו את הכספים
22 הנדרשים לשם הקלטת הדיון בעניינו בבית המשפט, וכי הוא ישיב לה את הכספים לאחר תום
23 ההליכים. בסוף ההליכים סירב הלקוח לשלם, ובתגובה הודיעה לו עורכת הדין כי היא מעכבת
24 תחת ידיה מסמכים אישיים שמסר לה לצורך ניהול התביעה, וזאת עד שישלם לה את
25 ההוצאות ששלמה.
26 הוועדה הבוחנת קבעה כי התשובה הנכונה היא תשובה ד' לפיה:
27
28

29 **"עו"ד יצחקוב הייתה רשאית לשלם את הוצאות ההקלטה**
30 **מכיסה; משסירב ניסים להשיב לה את הכספים הייתה רשאית**

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 לעכב את המסמכים, ובלבד שתגיש תביעה על הוצאותיה
2 במועד."

3
4 את התשובה ביססה הוועדה על הוראת סעיף 88 לחוק לשכת עורכי הדין, אשר קובעת כי
5 לעורך דין יש זכות עיכבון, ועל סעיף 10 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-
6 1986 (להלן – "כללי האתיקה"), המתיר לעורך דין: "לקבל אחריות אישית להוצאות עדים
7 או להוצאות משפט אחרות" בהן אמור לשאת לקוחו.
8 השאלה והתשובה עוסקות, אם כן, בשני נושאים; האם בנסיבות העניין רשאית הייתה עורכת
9 הדין לשלם את הוצאות ההקלטה מכיסה, והאם עומדת לעורכת הדין זכות העיכבון.
10 העותרים טוענים כי התשובה בה בחרו המשיבות איננה נכונה, כיוון שלפי סעיף 44 לכללי
11 האתיקה עו"ד רשאי אמנם לשלם עבור הלקוח את ההוצאות הכרוכות במתן השירות
12 המשפטי, אך זאת בתנאי: "שעורך הדין ינקוט אמצעים לגביית הכספים מאת הלקוח, תוך
13 זמן סביר לאחר ששילם את ההוצאות". העותרים טוענים כי השחיית גביית ההוצאות עד
14 לתום ההליך, כמתואר בשאלה, אינה עולה בקנה אחד עם החובה לגבות את ההוצאות תוך
15 "זמן סביר". לחיזוק טענתם מפנים העותרים לשאלה דומה שהופיעה במבחן קודם מחודש
16 מאי 2014, שם נקבע כי התשובה הנכונה היא שאסור לעורך הדין לדחות את גביית ההוצאות
17 עד לתום ההליכים. וכן מפנים העותרים להחלטה 197/09 של ועדת האתיקה של לשכת עורכי
18 הדין, מיום 3.3.10, לפיה:

19
20 "מימון שכר המומחה הרפואי על ידי בא כוח התובע והמתנה עד
21 לתוצאות פסק הדין עד גביית הסכום חזרה מהלקוח הינם
22 אסורים, ויש בהם משום הפרה של כלל 44 לכללי האתיקה."
23 (ראו – נספח טו' לעתירה בעת"מ 17-06-13296 ברזילי).

24
25 30. דין טענות העותרים להידחות.

26 ראשית, טענות העותרים, בין אם יש בהן ממש ובין אם לאו, הן מסוג הטענות המבקשות
27 מבית המשפט לשמש כערכאת ערעור על החלטות הוועדה הבוחנת, ולכך אין מקום. כאמור
28 לעיל, אף אם הייתי סבור כי תשובה מסוימת שהוצעה לנבחנים נכונה יותר מזו שבה בחרה
29 הוועדה, לא היה בכך כדי להצדיק את התערבות בית המשפט בשיקול דעתה של הוועדה
30 הבוחנת (ראו – עת"מ 11-06-6850 ראפת הנ"ל, וכן - עת"מ (י-ם) 611/06 לוטן הנ"ל בפסקה
31 6 לפסק הדין).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 ושנית, ולמעלה מן הצורך, דין הטענות להידחות גם לגופן. אשר להחלטת וועדת האתיקה,
2 מקריאת ההחלטה נקל להבין כי זו הושפעה בבירור מן העובדה שבאותו מקרה התעורר רושם
3 שקיימת תלות בין תוצאות המשפט לבין חובת הלקוח או יכולתו בפועל להשיב את ההוצאות,
4 תלות שאיננה קיימת בנסיבות המתוארות בשאלה. ובאשר לתשובה שאושרה כנכונה בבחינה
5 הקודמת, גם שם נסיבות השאלה היו שונות, כיוון שהודגש באותה שאלה כי ההסכמה בין
6 עורך הדין ללקוחו בדבר מימון הוצאות המומחה הרפואי הושגה לפני שהוגשה כלל תביעה,
7 דהיינו בשלב מוקדם יותר מאשר השלב שמתואר בשאלה שלפנינו, דבר אשר משפיע על
8 השאלה האם שהיית גביית ההוצאות עד לתום ההליך עולה בקנה אחד עם הקריטריון של
9 "זמן סביר". ומכל מקום, התשובה שנבחרה על ידי הוועדה היא בוודאי התשובה הנכונה
10 ביותר, מן הטעם שיתר התשובות שגויות בעליל – תשובה א' שוללת בכל מקרה את זכות
11 העיכבון ואת האפשרות לשאת כמימון ביניים בהוצאות הלקוח, תשובה ב' שוללת את
12 אפשרות העיכבון לגבי מסמכים, ותשובה ג' מתעלמת מאפשרות העיכבון באשר היא קובעת
13 כי תרופתה היחידה של עורכת הדין במקרה שההוצאות לא הושבו לידיה היא הגשת תביעה
14 בבית המשפט.

15
16 31. סוף דבר, לאחר שבחנתי את השגות העותרים לגבי כל השאלות, ולאחר שדנתי לעיל בהרחבה
17 באותן שאלות שהצדיקו דיון כזה, אני קובע כי אין מקום לפסול שאלה כלשהי, ברם בנוגע
18 לשתי שאלות יש להכיר בתשובה נוספת כתשובה נכונה – לגבי שאלה 30/31 יש להכיר גם
19 בתשובה א' כתשובה נכונה, ולגבי שאלה 67/74 יש להכיר גם בתשובה ד' כתשובה נכונה.
20 ויודגש, שוב, כי אותן שאלות שבהן לא דנתי במפורש בפסק דיני הן שאלות אשר לגביהן
21 קיבלתי ואימצתי את עמדת המשיבות, כאמור בתשובותיהן לעתירות השונות, לפיה אין עילה
22 להתערבות בהן לפי ההלכה הקיימת.
23 משבאנו לכאן, נפנה לדון בטענות נוספות של העותרים או מי מהם.

24
25 **32. חובת ההנמקה**
26 חלק מהעותרים טוענים שהוועדה הבוחנת לא נימקה כדבעי את החלטתה בדבר דחיית כל
27 ההשגות שהוגשו לה. בעניין זה כבר פסק בית המשפט עוד בפרשת **קורינלדי**, ושב ופסק בעניין
28 **לוי**, כי לנוכח מהות הוועדה כגוף קולגיאלי, ולנוכח לוח הזמנים הדוחק בגדרו פועלת הוועדה,
29 אין מקום לדרוש ממנה הנמקה מעבר להצבעה על התשובות הנכונות תוך הפנייה
30 לאסמכתאות עליהן הן מבוססות, דבר שאכן נעשה.

31

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31

33. תנאי הבחינה – עת"מ 17-07-24847 חמי

לעתירת חמי שני ראשים עיקריים; הראשון, עוסק בשאלות שנשאלו בבחינה, והוא נדון לעיל. והשני, עניינו בתנאים ששררו בכיתת הבחינה שבה נבחנו שתי העותרות, והוא יידון להלן.

את העתירה הגישו שתי העותרות, שהוכרו על ידי לשכת עורכי הדין כ- "נבחנות מוגבלות", כך לשון סעיפים 6-7 לעתירה. בשל כך אושרה לעותרות תוספת זמן בבחינה, וכן אושר לעותרת 1 להיבחן "עם מספר נבחנים מצומצם בכיתה של התאמות" (ראו – נספח ו' לעתירה). בפועל נבחנה גם העותרת 2 באותה כיתה, שמיקומה היה באולם הגדול של בניין לשכת עורכי הדין בירושלים. העותרות טוענות כי התנאים בכיתה היו מחפירים – המזגן התקלקל וכל הניסיונות לתקנו לא צלחו. לאור זאת הוחלט על פתיחת חלונות הכיתה, אלא שאז סבלו הנבחנים מרעשים של מכוניות ומנביחות בלתי פוסקות של כלב. בנוסף, אף החלה האזעקה בבניין לפעול באופן פתאומי למשך מספר דקות, ללא כל הסבר (סעיף 24 לעתירה). ההפרעות האמורות הפכו את פתרון הבחינה למשימה בלתי אפשרית מבחינת העותרות (סעיף 25 לעתירה). לכך יש להוסיף, כי בעקבות ההפרעות נאלצו חלק מהנבחנים לנהל דיונים עם נציגי הלשכה, דבר שהעצים את ההפרעה (סעיף 28 לעתירה). בעקבות התקלות נאותה הלשכה, בזמן אמת, להעניק לנבחנים 15 דקות נוספות לשם פתרון הבחינה, אך לטענת העותרות מדובר בפתרון שהוא בבחינת מעט מדי ומאוחר מדי. לאחר הבחינה פנו הנבחנים באותה כיתה בתלונה ללשכה, ואחד מהנבחנים, שאיננו בין העותרים שלפניי, אף נפגש עם מנכ"ל הלשכה – מר אלפרסי. על פי הנטען בתצהירו של נבחן זה, אשר צורף כנספח ח' לעתירה, בפגישה הודה בפניו המנכ"ל כי הלשכה מודעת לכך שהמזגן לא עבד בזמן הבחינה, וזמן הודה המנכ"ל כי נביחות הכלב מפריעות דרך שגרה גם לעובדי הלשכה. חרף זאת, הפגישה לא נשאה פרי מבחינת העותרות ויתר הנבחנים, כיוון שלא ניתנה להם כל הקלה נוספת מעבר לתוספת הזמן שניתנה בזמן אמת.

על יסוד כל האמור מבקשות העותרות מבית המשפט להצהיר, בין היתר, כי מחובת המשיבה 1 – לשכת עורכי הדין – להעניק לתלמידי הכיתה "פקטור" של 20% על מנת לאיין את הפגיעה שנגרמה להם עקב התנאים ששררו בבחינה.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

34. דין טענות העותרות להידחות.
- ראשית, טענות העותרות בראש זה של עתירתן אינן מגלות עילה להתערבות בית המשפט. העותרות טוענות כי לשכת עורכי הדין חרגה מסמכותה ופעלה בחוסר סבירות, בשרירות, בחוסר הגינות ובחוסר תום לב, בכך שלא העמידה לרשותן כיתה המותאמת למגבלותיהן, ברם בטענות אלו אין ממש. בתשובת המשיבות לעתירה ציינה הלשכה כי היא עושה מאמצים ניכרים לסייע לנבחנים שזקוקים להתאמות בבחינה, ולראייה צורף תצהירה של עורכת דין גרטנר, העוסקת מזה שנים ארוכות בליווי והכנה של נבחנים כאלו, אשר מאשר את דברי הלשכה. במקרה שלפנינו, פעלה הלשכה כנדרש בכך שהעמידה לרשות העותרות ויתר הנבחנים שסבלו ממגבלות כלשהן, כיתה מיוחדת ושקטה, באולם המצוי בעורפו של בניין הלשכה, רחוק מהרחוב, ואשר פונה לחצר פנימית שקטה. מלכתחילה האולם היה אמור להיות ממוזג, כך שהבחינה תוכננה להיערך כשחלונות הכיתה סגורים. דא עקא, שהמזגן, מעשה שטן, התקלקל, דבר שחייב את נציגי הלשכה לפתוח את חלונות הכיתה. ויודגש, לא הונחה כל תשתית עובדתית לטענת ב"כ העותרות בדיון לפניי, לפיה אנשי הלשכה ידעו מראש כי המזגן מקולקל (עמ' 20 ש' 23 לפרוטוקול). העותרות לא טענו זאת, וגם אותו נבחן שנפגש עם מנכ"ל הלשכה לא טען זאת בתצהירו, אלא טען שהמנכ"ל הודה בפניו שהוא יודע כי המזגן לא פעל בזמן הבחינה. אף אם אניח כי אנשי הלשכה ידעו שקיים כלב אשר נוהג לנבוח תדיר ולהפריע לעבודת עובדי הלשכה, ואף אם אניח שהיה על הלשכה לצפות מראש את האפשרות שהבחינה תתנהל בחלונות פתוחים, הרי שהלשכה המליצה לכל הנבחנים, וביניהם לעותרות, להצטייד לקראת הבחינה באטמי אוזניים (ראו – נספח ד' לתשובת המשיבות). אשר על כן, לא נפל פגם בפעולות הלשכה אשר מצדיק את התערבות בית המשפט.
- שנית, לא שוכנעתי כי התנאים ששררו בכיתה היו כה קשים כנטען על ידי העותרות. הטענה בדבר רעש המכוניות מוטלת בספק לנוכח העובדה שכיתת הבחינה מצויה בעורפו של הבניין ולא בצד הפונה לכביש. תנאי מזג האוויר גם הם לא היו קשים. המשיבות טרחו וצירפו לתשובתן מידע מהשירות המטאורולוגי, לפיו בתחילת הבחינה עמדה הטמפרטורה על 23 מעלות ובסופה על 18 מעלות. לכך יש להוסיף את העובדה, שהובאה בתשובת המשיבות, כי אחוז הנכשלים בכיתה המותאמת המדוברת עמד על 79.8%, שיעור כמעט זהה לאחוז הנכשלים בכיתה המותאמת הנוספת שהייתה בבנייני האומה – 79.2%, אשר לגביה לא היו טענות. כמו כן, גם בבחינה שהתקיימה בחורף 2016 היה אחוז הנכשלים בשתי הכיתות המותאמות דומה, עם אחוז נכשלים מעט גבוה יותר בכיתה שבבניין הלשכה; 74.6% בבניין הלשכה ו- 72% בבנייני האומה. ולבסוף יוער כי שתי העותרות נכשלו גם בבחינה קודמת שבה לא היו תקלות.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 ושלישית, אף אם הייתי משתכנע כי נפל פגם בפעולותיהן של המשיבות, לא היה מקום
2 להענקת הסעד המבוקש בדמות "פקטור" של 20%. בבג"ץ 9053/15 **רות מכנס נ' שרת**
3 **המשפטים** (פורסם בנבו (19.4.16)), סירב בית המשפט להעניק סעד של פקטור בנימוק
4 שמדובר בסעד רדיקלי וגורף שאין לו מקור בדין, ועל דברים אלו חזר בית המשפט בעתירה
5 נוספת שהגישה אותה עותרת (בג"ץ 926/17 **רות מכנס נ' שרת המשפטים** - פורסם בנבו
6 (30.3.17)). לכך נוסיף, כי במקרה הקונקרטי שלפניי העותרות לא הניחו כל תשתית עובדתית
7 לכך שראוי להעניק להן סעד בדמות "פקטור" בשיעור של 20% דווקא.
8 אשר על כן, ראש זה של העתירה נדחה.
9

10 **35. עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין**

11 הדין בעתירה זו לא אוחד מלכתחילה יחד עם הדין ביתר העתירות, כיוון שהעתירה כללה
12 טענות רבות כנגד הרכבה של הוועדה הבוחנת וכנגד אופן פעולת חבריה. בסופו של דבר בדין
13 שהתקיים בעתירה הסכימה העותרת בהמלצת בית המשפט למחוק את העתירה כנגד חברי
14 הוועדה הבוחנת ולהניח בצד את הטענות נגדם. אציין כי טוב עשתה העותרת, שכן, כפי
15 שהובהר לה גם בדין, נראה כי אף אם הייתי משתכנע מטענותיה, ויובהר כי אינני קובע דבר
16 בעניין זה, לא היה בכך כדי לזכות אותה בסעד הנכסף של הכרזתה כמי שעברה את הבחינה,
17 אלא לכל היותר אולי, וגם זאת בספק גדול, בסעד שעניינו ביטול הבחינה כולה.
18

19 **36. הגשת חוות דעת**

20 במסגרת עת"מ 17-06-65609 **מכלוף** הגיש העותר "חוות דעת" של עו"ד לגבי המצב המשפטי
21 בנוגע לשתיים מהשאלות שנשאלו בבחינה, וכך עשו גם העותרים בעת"מ 17-06-13269
22 **ברזילי**. אין מקום להגשת חוות דעת כאלו שכן את הדין הישראלי אין צורך להוכיח באמצעות
23 חוות דעת, אלא יש לטעון לגביו ותו לא.
24

25 **37. הבקשה לתיקון עת"מ 17-06-25896 פומס**

26 העותר פומס ביקש, לאחר הדין שהתקיים בעתירות, לתקן את עתירתו ולהוסיף טענה לפיה
27 מיום 1.1.17 ועד ליום 12.6.17 לא הייתה קיימת וועדה בוחנת שמונתה כדין, וזאת בשל כך
28 שפרסום שמות חברי הוועדה ברשומות נעשה רק ביום 12.6.17. דין בקשה זו להידחות כיוון
29 שהוגשה בשיהוי ניכר – לאחר שהדין בעתירות הסתיים – למרות שהעובדות שעומדות ביסוד
30 הבקשה היו יכולות להיות ידועות לעותר עוד לפני הבחינה ולפני הגשת עתירתו. לטעמי אין
31 גם טעם בתיקון, כיוון שאין מקום להושיט סעד לעותר אשר השתף בבחינה שלטענתו נערכה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 17-05-65609, עת"מ 17-06-5911, עת"מ 17-06-6460, עת"מ 17-06-13269,
17-06-20665, עת"מ 17-06-22329, עת"מ 17-06-23496, עת"מ 17-06-39556, עת"מ
17-06-46397, עת"מ 17-06-25896, עת"מ 17-07-24847 מכלוף ואח' נ' לשכת עורכי
הדין בישראל ואח'
עת"מ 17-06-28952 וולפשטיין נ' לשכת עורכי הדין ואח'

1 על ידי גוף בלתי מוסמך, ואשר החליט לטעון את טענת חוסר הסמכות רק לאחר שהסתבר לו
2 כי נכשל בבחינה.
3 אשר על כן, הבקשה נדחית.
4

5 **סוף דבר** 38.

6 כאמור לעיל העתירות נדחות למעט בשני עניינים כמפורט בסעיף 31 לפסק הדין.
7 כל העותרים בכל העתירות, לרבות בעת"מ 17-06-28952 וולפשטיין, ולמעט העותרים
8 בעתירות שיפורטו להלן, יישאו בחלקים שווים בהוצאות המשיבות ובשכר טרחת עורכי דינם,
9 בסכום אחד וכולל של 35,000 ₪.
10 אינני עושה צו להוצאות בעת"מ 17-06-65609 מכלוף – כיוון שעתירה זו הוגשה נגד שתי
11 שאלות בלבד והתקבלה בחלקה.
12 אינני עושה צו להוצאות בעת"מ 17-06-6460 גור – כיוון שעתירה זו הוגשה כנגד שאלה אחת
13 בלבד שכל התשובות שהוצעו לגביה לא היו מדויקות.
14 המזכירות תמציא את פסק הדין לב"כ הצדדים, וכן תתייק אותו גם בתיק עת"מ 17-06-28952
15 .17

16
17
18
19

ניתן היום, כ"א אב תשע"ז, 13 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.

אברהם רובין, שופט

20
21
22
23